

Borgarspítalareitur - geðsvið LSH í Fossvogi

Skipulagslýsing

September 2025

Inngangur

Deiliskipulagslýsing þessi nær til breytingar á gildandi deiliskipulagi Borgarspítala, staðgreinir 1.840, samþykkt í borgarráði 17. nóvember 1973. Breytingin felur í sér að deiliskipuleggja reitinn sunnan og austan núverandi Borgarsjúkrahúss / Landspítala í Fossvogi undir nýtt geðsvið LSH með áherslu á fremstu gæði varðandi allan aðbúnað og upplifun fólks við útfærslu sérhæfðs geðsjúkrahúss fyrir starfsmenn, sjúklinga og gesti þeirra.

Staðsetning og afmörkun

Skipulagssvæðið afmarkast af Háaleitisbraut til vesturs, suðurjaðri Borgarspítalans til norðurs, núverandi íbúðabyggð við Markarveg og Kjarrveg til suðurs og Álftalandi til austurs. Landið hallar frá norðaustri til suðvesturs og er mesti hæðarmunur um 12 m. Íbúðabyggið sunnan og austan við reitinn einkennist af lágreistum einbýlishúsum og rað- og parhúsum. Borgarspítalinn, sem hefur sett afgerandi svip á Fossvog og Fossvogsdal allt frá vígslu um miðjan 7. áratuginn, er norðan við svæðið. Reiturinn er u.þ.b. 5,7 ha. að stærð.

Viðfangsefni

Vinna þarf deiliskipulag fyrir reitinn undir þarfir sérhæfðs 24.000m² sjúkrahúss (-15%/+20%) sem veitir nútíma geðþjónustu með tilheyrandi þjónustueiningum í samræmi við nýjustu þarfir og stöðluð viðmið. Mikilvægt er að skilmálar deiliskipulags taki tillit til núverandi spítalabyggingar og eins aðliggjandi íbúðabyggingar hvað varðar nálægð, hæðakóta og yfirbragð bygginganna. Lýðheilsu- og náttúrusjónarmið verði í forgrunni hvað útfærslur varðar.

Tengsl við aðrar áætlanir og stefnur

Í gildi er Aðalskipulag Reykjavíkur 2040, samþykkt í borgarstjórn Reykjavíkur þann 19. október 2022 og birt í B-deild Stjórnartíðinda þann 18. janúar 2022. Samkvæmt gildandi landnotkun er reiturinn skilgreindur sem íbúðasvæði, ÍB31, nánar tiltekið svæði nr. 55 fyrir nýja íbúðabyggð (Mynd 3, og töflu 3.1.). Breyta verður landnotkun gildandi aðalskipulags í samfélagsþjónustu (S) sem heimilar starfsemi á sviði heilbrigðismála,

hjúkrunarheimila og stofnana. Skipulagsvinnan verði samvinnuð stefnu um samgönguskipulag sem gengur út á samspil landnotkunar og vistvænna samgangna. Stefnan byggir undir breyttar ferðavenjur um leið og dregið verður úr bílastæðakröfum. Hún nær einnig til hönnun göturýma og umbóta sem varða almenningssamgöngur, hjólréiðar og gangandi vegfarenda að reitnum.

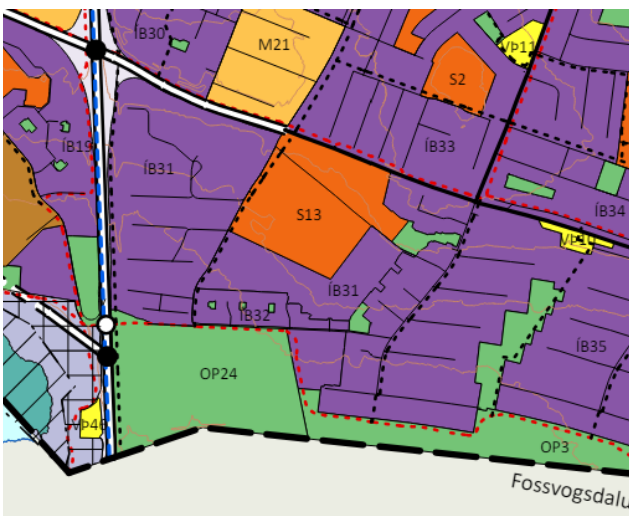
Á Borgarspítalareit (S13) er - sbr. stefnu og viðmið aðalskipulags um þéttleika byggðar og byggingarmagns í kafla 4 - gert ráð fyrir starfsemi á sviði heilbrigðismála, hjúkrunarheimila, verslunar og þjónustu, stofnunum og íþróttamannvirkjum. Við gerð gildandi aðalskipulags var sem fyrr segir gert ráð fyrir landnotkun á jaðri svæðisins til suðurs og austurs í formi íbúðabyggingar þar sem þéttleiki nýrrar byggðar tæki almennt mið af yfirbragði núverandi byggðar og nýtingarhlutfalli aðliggjandi íbúðalóða, sbr. ákvarðanir þar um í hverfis- og/eða deiliskipulagi. Mikilvægt er að nýr húsakostur nýs geðsviðs taki mið af næstu nágrannabyggð, t.a.m. fjarlægðir, þegar haft er í huga að fyrirferð byggingamassa geðsviðs verður meiri og stórskorari en íbúðabyggingar.

Stærð reitsins er 8,8 ha. Endanleg niðurstaða um þéttleika og fyrirkomulag bygginga, bæði innbyrðis og í samhengi við næsta umhverfi sitt, m.a. uppbot og hæðakóta, verður ákvörðuð í deiliskipulagi. Einnig skal byggja á eftirfarandi áætlunum og stefnum:

- Vegvísir að vistvænni mannvirkjagerð 2030
- Aðgerðaráætlun Reykjavíkurborgar í loftslagsmálum árin 2021-2025
- Græna planið, stefna Reykjavíkurborgar til 2030

Umhverfisáhrif áætlunar

Gerð deiliskipulags verður litið til fjölbreyttra umhverfisþátta eins og ásýndar, landnotkunar, loftgæða, samfélags, mengunar, ónæðis, aðgengis, vindafars og skuggavarps. Markmið skipulagsáætlunar er að lágmarka kolefnisspor uppbyggingar með því að gera kröfu um LCA greiningar samhliða hönnun, sem lagðar verði til grundvallar ákvarðanatöku svo lágmarka megi kolefnisspor uppbyggingar. Hanna skal og byggja vistarverur nýs geðsviðs með bæði gæði og vistvænleika að leiðarljósi með hönnun sem uppfyllir allar kröfur, jafnt sérhæfðar sem snúa að geðþjónustu og altækum, þ.m.t. aðgengi fyrir hreyfihamlaða, ásamt nýjustu faglegrri þekkingu á vistvænum byggingaraðferðum og byggingarefnum.

Aðalskipulag Reykjavíkur 2040

Borgarspítalinn í Fossvogi

Meginmarkmið og áherslur

- Nýbyggingar nýs geðsviðs og helstu aðkomur falli vel að nærliggjandi byggð og styrki ásýnd svæðisins.
- Skipulag vegna uppbyggingar á heildaraðstöðu nýs geðsviðs á reitnum snúi jafnt að nýbyggingum sem garð- og dvalarsvæðum þar sem hluti þeirra gætu nýst næstu nágöllum og gestum á leið um Fossvogsdal, þ.e. við jaðar nýbygginga og næstu byggðar.
- Áhersla verði á góðar göngu- og hjólatengingar að svæðinu og um reitinn, mögulega að huta þvert á eða á milli nýbygginga.
- Tengingar til nærliggjandi svæða og hverfa og aðgengi fyrir öll skal vera til fyrirmyndar.
- Að semsetning bygginga og tenginga bjóði uppá fjölbreyttni og uppbot sem tengist jafnt góðum inni- og útirýmum, á jarðhæðum, inngörðum og svölum.
- Vinna skal dagsljósagreiningu svo fullnægjandi dagsbirta innan byggingamassa verði tryggð.
- Nýbyggingar myndi skjólgóð og sólrík útisvæði með fjölbreyttum gróðri og lífríki og fjölbreyttum möguleikum til útiveru sem byggi undir samveru og samskipti.
- Vinna skal skuggavarpsgreiningar svo góð birtuskilyrði aðliggjandi svæða verði tryggð, og yfirbragð núverandi byggðar og sjónásar og lykilkennileiti, náttúruleg og manngerð haldist, sbr. kafla 3.6. í AR2040.
- Við landmótun svæðisins skal nýta það jarðefni sem fæst þegar grafið er fyrir húsgrunnum til að lágmarka að jarðefni sé ekið burt.
- Yfirborð reitsins verði sem mest gegndræpt enda jarðvegur til staðar, að blágrænar ofanvatnslausnir af háum gæðum verði útfærðar svo tryggja megi að fjölbreytt gróðurfar og lífríki fái þrífist.

- Hafa skal náð samráð við Vegagerðina vegna umferðargreininga og umferðasköpunar ásamt fyrirkomulagi tenginga við stofnhjólástíga og áhrifa á stofnvegi þar sem reiturinn liggur ekki að stofnbraut.
- Kortleggja núverandi trjágróður og setja upp markmið um að núverandi trjágróður nýtist við uppbygginguna eins og kostur er.
- Við hönnun nýbygginga geðsviðsins, jafnt forma, uppbrota t.a.m. gluggaskipan, og efnisvals, verði tekið fullt til arkitektúrs Borgarspítalans. Þetta stærsta höfundarverk fyrrum húsasmíðameistara Reykjavíkur, Einars Sveinssonar, skipar verðugan sess í borgarinnréttingunni sökum ríkra karaktereinkenna og miklvægs kennileytis í borgarlandinu sem mun augljóslega setja afgerandi svip á skipulagsreitinn.

Minjar

Gerð var byggðakönnun fyrir Borgarhluta 5 - Háaleiti á vegum Minjasafns Reykjavíkur (Borgarsögusafns) árið 2014, skýrsla nr. 164. Samkvæmt henni eru engar heimildir um fornminjar á lóðinni.

Samráðs- og umsagnaraðilar

Samráðs- og umsagnaraðilar eru Skipulagsstofnun, Minjastofnun Íslands, Borgarsögusafn, Veitur ohf, Umhverfisstofnun og Vegagerðin en auk þess skal útfæra skipulagsgerðina í samráði við skrifstofu samgöngustjóra og borgarhönnunar og skrifstofu umhverfsgæða á umhverfis- og skipulagssviði Reykjavíkur, USK, auk skóla- og frístundasviðs Reykjavíkurborgar og Heilbrigðiseftirlits Reykjavíkur.

Umsagnir og athugasemdir er hægt að senda inn á skipulagsgatt.is á kynningartíma.

Skipulagsferlið

Tímasetning helstu verkáfanga og kynninga fyrir almenning:

2025

maí - september	Staðarvalsgreining unnin
ágúst - september	Skipulagslýsing unnin
september	Skipulagslýsing samþykkt í umhverfis- og skipulagsráði til auglýsingar
september	Skipulagslýsing auglýst opinberlega sbr. 40. gr. skipulagslaga og send Skipulagsstofnun og öðrum hagaðilum til umsagnar
september	Breyta þarf gildandi aðalskipulagi vegna breyttrar landnotkunar
október - nóvember	Samantekt á athugasemdum kynnt ráðsmönnum í umhverfis- og skipulagsráði Vinna við tillögugerð breyts aðalskipulags og deiliskipulags hefst
nóvember - mars 2026	Skipulagsráðgjafar vinna deiliskipulagstillögu - niðurstaða kynnt ráðsmönnum Aðalskipulagsbreyting vegna landnotkunar auglýst samhliða deiliskipulagstillögu

2026

mars	Deiliskipulagstillaga kynnt ráðsmönnum að viðstöddum fulltrúum NLSH og LSH
mars - apríl	Aðalskipulagstillaga og deiliskipulagstillaga samþykktar í umhverfis- og skipulagsráði til auglýsingar Deiliskipulagstillaga auglýst opinberlega skv. 40. gr. skipulagslaga og send Skipulagsstofnun og öðrum hagaðilum til umsagnar
maí	Umsögn skipulagsfulltrúa varðandi athugasemdir kynnt í umhverfis- og skipulagsráði
júní	Breyting á deiliskipulagi samþykkt í umhverfis- og skipulagsráði og send Skipulagsstofnun til fullnaðarafgreiðslu ásamt staðfestingu í B-deild Stjórnartíðinda

